

KVALITETSDEKLARATION

RV0403

Kriminalvård - Frivård

Ämnesområde
Rättsväsende

Statistikområde
Kriminalvård

Produktkod
RV0403

Referenstid
2023

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	3
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	4
2.1 Tillförlitlighet totalt	4
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	5
2.2.4 Bortfall	5
2.2.5 Bearbetning	5
2.2.6 Modellantaganden	5
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	6
3 Aktualitet och punktlighet	6
3.1 Framställningstid	6
3.2 Frekvens	6
3.3 Punktlighet	6
4 Tillgänglighet och tydlighet	6
4.1 Tillgång till statistiken	6
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	6
4.3 Presentation	6
4.4 Dokumentation	7
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	7
5.1 Jämförbarhet över tid	7
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	11
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistikens syfte är att ge en bild av nivå, struktur och utvecklingen av kriminalvårdens verksamhet, avseende antalet individer som varit föremål för frivårdens insatser och de påföljder som verkställs inom Kriminalvården.

Ändamålet med statistiken är att tillhandahålla ett statistiskt underlag av Kriminalvårdens verksamhet, som kan användas som underlag för insyn i samt granskning och uppföljning av Kriminalvårdens verksamheter, respektive tillhandahålla underlag för utredningsverksamhet och forskning.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistikens huvudanvändare är: Justitiedepartementet; Riksrevisionen; Statskontoret och Riksdagens utredningstjänst; statliga myndigheter främst inom rättsväsendet; utbildningsväsendet; Eurostat, FN och andra internationella organ; samt massmedier och allmänheten.

Statistiken används i huvudsak som underlag för forskning och utredning, granskning, uppföljning, analys och planering, samt för allmän information. Vidare används statistiken för rapportering på internationell nivå bland annat till Eurostat och FN.

I de fall användarna önskar statistik som är så detaljerad att den skulle riskera att röja enskilda individer kan den publicerade statistiken inte tillgodose användarnas behov.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorheterna för kriminalvårdsstatistiken rörande frivård är på en övergripande nivå antals- och andelsuppgifter avseende personer och händelser inom Kriminalvårdens frivårdsverksamhet under referensåret.

1.2.1 Objekt och population

Följande målpopulationer och målobjekt ingår i 2023 års kriminalvårdsstatistiken rörande frivård:

- *Påbörjade frivårdsverkställigheter under referensåret med påbörjad villkorlig frigivning* som målobjekt.

1.2.2 Variabler

De huvudsakliga målvariablerna är:

- Kön
- Huvudbrott
- Ålder
- Strafftid/alternativ strafftid
- Typ av frivårdsinsats

Motsvarande observationsvariabler definieras utifrån uppgifter från KVR.

Kön är en egen variabel i KVR. Variabeln är alltså inte härledd och uppgifter om kön finns alltid i kriminalvårdsstatistiken.

Huvudbrott är det brott med högst vikt i en dom som leder till verkställighet inom anstalt eller frivård. Vikterna beräknas utifrån brottets straffskala och uppdateras kontinuerligt. Vikten för varje brott bestäms till den vikt som gällde vid tidpunkten då brottet begicks. Vid flera domar i samma verkställighet är huvudbrottet det brott med högst vikt bland samtliga domar. Huvudbrottet beräknas i statistiken efter redovisad tidpunkt, d.v.s. vid påbörjad frivårdsverkställighet respektive påbörjad övervakning.

Ålder beräknas i statistiken efter redovisad tidpunkt, d.v.s. ålder vid påbörjad frivårdsverkställighet.

Strafftid beräknas i statistiken som utdömd strafftid plus förverkad tid. Tillgodoräknad tid ingår inte. Vidare beräknas strafftiden efter redovisad tidpunkt, d.v.s. vid påbörjad frivårdsverkställighet. Alternativ strafftid är det alternativa fängelsestraff som angetts i dom till skyddstillsyn förenat med samhällstjänst eller kontraktsvård eller villkorlig dom med samhällstjänst.

Typ av frivårdsinsats redovisas i statistiken med kategorier *skyddstillsyn, intensivövervakning med elektronisk kontroll, villkorlig dom, ungdomsövervakning och villkorligt frigivning med övervakning*.

1.2.3 Statistiska mått

I statistiken används det statistiska måttet *total* (antal/andel).

1.2.4 Redovisningsgrupper

Kriminalvårdsstatistiken redovisas efter följande redovisningsgrupper:

Påbörjade frivårdsverkställigheter indelas efter *kön, huvudbrott, ålder och strafftid*.

Påbörjade övervakningar efter villkorlig frigivning indelas efter *huvudbrott och ålder*.

1.2.5 Referenstider

För statistiken avseende Kriminalvårdens frivårdsverksamhet är referensperioden kalenderåret 2023.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Kriminalvårdsstatistiken är en totalundersökning. Statistiken bygger på uppgifter som har registrerats i Kriminalvårdsregistret (KVR).

Tillförlitligheten är beroende av att uppgifterna som levereras till Brå är riktiga. Uppgifterna som kommer till Brå från Kriminalvården är aggregerade, vilket försvårar kontrollen av uppgifternas kvalitet. Kriminalvården gör dock egna kvalitetskontroller innan de aggregerade uppgifterna levereras till Brå och kvaliteten i uppgifterna bedöms vara god.

Sammantaget är alltså bedömningen att de redovisade statistikvärdena skattar sina målstorheter väl.

2.2 Osäkerhetskällor

En källa till osäkerhet är att brister i registreringen kan leda till att kriminalvårdsstatistiken inte exakt speglar Kriminalvårdens verksamhet. Ytterligare en osäkerhetskälla är de bearbetningsfel som kan uppstå i samband med bearbetning av underlaget.

2.2.1 Urval

Kriminalvårdsstatistiken är totalräknad och därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationerna för kriminalvårdsstatistiken är registrerade verkställigheter i KVR. Under- och övertäckning kan alltså uppstå på grund av brister i registreringen.

Mot bakgrund av att KVR är ett administrativt system inom Kriminalvårdens verksamhet kan täckningsbristerna dock antas vara små i fråga om både över- och undertäckning.

2.2.3 Mätning

Kriminalvårdsstatistiken framställs av Kriminalvården. Kriminalvården hämtar uppgifter från Kriminalvårdsregistret (KVR). Eftersom registreringen i KVR sköts av personer som arbetar inom Kriminalvården kan man anta att mätfelen är små.

2.2.4 Bortfall

Uppgifter till kriminalvårdsstatistiken hämtas från Kriminalvårdsregistret (KVR). Objektsbortfallet bedöms vara litet och dess påverkan på statistikens tillförlitlighet antas vara marginell.

2.2.5 Bearbetning

Kriminalvårdsstatistiken framställs av Kriminalvården. Kriminalvården hämtar uppgifter från Kriminalvårdsregistret (KVR). Innan uppgifterna används för statistikproduktion kontrollerar Kriminalvården uppgifternas kvalitet utifrån ett testprotokoll och genomför vissa manuella kompletteringar.

Därefter skickas uppgifterna till Brå. Även hos Brå görs rimlighets- och summeringskontroller innan uppgifterna sammanställs i statistiktabeller.

Det har inte genomförts några studier över eventuella bearbetningsfel i kriminalvårdsstatistiken, men nedan listas kända bearbetningsfel som påverkar statistikens tillförlitlighet.

2.2.6 Modellantaganden

Huvudbrott

Huvudbrott är det brott med högst vikt i en dom som leder till verkställighet inom anstalt eller frivård. Vikterna beräknas utifrån brottets straffskala och uppdateras kontinuerligt. Vikten för varje brott bestäms till den vikt som gällde vid tidpunkten då brottet begicks. Vid flera domar i samma verkställighet är huvudbrottet det brott med högst vikt bland samtliga domar. Om flera domar i samma verkställighet har samma brottsvikt så slumpas huvudbrottet.

Modellantagandet har viss påverkan på statistiken eftersom det vid flera brott i en och samma verkställighet endast är det grövsta brottet som redovisas. Lindrigare brott tenderar således att underskattas i redovisningen av huvudbrott i statistiken.

Strafftid

Strafftid beräknas i statistiken som utdömd strafftid plus förverkad tid. Tillgodoräknad tid ingår inte i beräkningen.

Alternativ strafftid är det alternativa fängelsestraff som angetts i dom till skyddstillsyn eller villkorlig dom med samhällstjänst förenat med skyddstillsyn eller kontraktsvård.

Statistikens tillförlitlighet påverkas i viss utsträckning av modellantagandet eftersom det vid flera domar i en verkställighet inte är den utdömda strafftiden som redovisas, men i stället den faktiska tid som avtjänas inom ramen för verkställigheten.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Ingen preliminär kriminalvårdsstatistik tas fram.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden för kriminalvårdsstatistiken är cirka fem månader efter referensperiodens utgång.

3.2 Frekvens

Den officiella kriminalvårdsstatistiken redovisas årligen och avser ett kalenderår. Kriminalvården tar fram och rapporterar aggregerade uppgifter till Brå en gång om året.

3.3 Punktlighet

Statistiken för 2023 publicerades som planerat den 30 maj 2024.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Kriminalvårdsstatistiken publiceras på Brås webbplats, www.bra.se.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Grundmaterialet som Brå använder för kriminalvårdsstatistiken utgörs av aggregerade uppgifter från Kriminalvården. Brå har alltså inte möjlighet att ta fram annan kriminalvårdsstatistik än den som publiceras på webbplatsen. För att få mer detaljerad information om beräkningar av statistiken hänvisas till Kriminalvårdens statistiksektion.

4.3 Presentation

Kriminalvårdsstatistiken publiceras i form av tabeller, text och diagram.

4.4 Dokumentation

Dokumentation om kriminalvårdsstatistiken finns i Brås och Kriminalvårdens informationsutbytesöverenskommelse avseende kriminalvårdsstatistiken.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Nedan följer en sammanställning av olika systemtekniska, metodologiska och lagstiftningsrelaterade förändringar samt andra eventuella förändringar som i olika utsträckning har påverkat statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid. Förändringar år 2022

Ny frivårdsstatistik

Ny frivårdsstatistik togs till publicering 2022 fram för redovisningen av åren 2012–2021. Statistiken redovisas i en egen rapport *Kriminalvård-Frivård*.

Ändringar i tabeller:

Tabell 21

Vid redovisning för 2022 infördes en ny kolumn för påföljden *ungdomsövervakning*. En ny rad för *vapenbrott* har lagts till i tabellen.

Tabell 22b

Vid redovisning för 2022 har en ny tabell lagts till för redovisning av *ungdomsövervakning* och *strafftid*.

Tabellerna 23–26

Vid redovisning för 2022 har en ny rad för *vapenbrott* har lagts till i tabellerna.

Tabell 27

Vid redovisning för 2022 har en ny tabell lagts till för redovisning av *ungdomsövervakning*, *brott* och *ålder*.

Förändringar år 2021

Den nya påföljden ungdomsövervakning infördes

Den 1 januari 2021 tillkom en ny lag som innebär en ny påföljd och en ny verkställighet inom Kriminalvården, ungdomsövervakning. De som kan dömas till ungdomsövervakning är unga lagöverträdare, i huvudsak personer mellan 15 och 17 år, som har begått ett allvarligt brott eller som har dömts för upprepad brottslighet. Ungdomsövervakning innebär en samverkan mellan frivården och socialtjänsten i den dömdes hemkommun.

Förändringar år 2020

Begreppsändringar i statistiken

I samband med produktion för 2020 har Kriminalvården och Brå genomfört vissa namnändringar av begrepp. Måtten intagna på anstalt, inskrivna på anstalt och avgångar på anstalt har därmed bytt namn enligt följande:

- *Intagna på anstalt* har bytt namn till *påbörjade fängelseverkställigheter*.
- *Inskrivna på anstalt* har bytt namn till *pågående fängelseverkställigheter*.
- *Avgångar från anstalt* har bytt namn till *avslutade fängelseverkställigheter*.

I och med namnändringen införs även begreppet *fängelseverkställighet* med definitionen: En eller flera fängelsepåföljder som verkställs genom att den dömda avtjänar sitt straff på anstalt eller i häkte.

Covid-19-pandemins påverkan på kriminalvårdsstatistiken

Covid-19-pandemin påverkade Kriminalvårdens verksamhet. Framför allt var det rutiner i anslutning till permissioner och frivårdspåföljder som påverkades.

Förändringar år 2014

Förändring av åldersgrupper i statistiken

I 2014 års statistik har åldersgrupperna 15–17 år och 18–20 år sammanslagits till en åldersgrupp (15–20 år) för att undvika redovisning av små tal.

Förändringar år 2007

Lagändring angående utslussning

Den 1 januari 2007 trädde nya regler i kraft om utslussning från anstalt. Reglerna innebär att det från detta datum finns fyra särskilda utslussningsåtgärder.

Förändringar år 2005

Försök med utökad möjlighet till intensivövervakning (fotboja)

Den 1 april 2005 infördes på försök utökad möjlighet till intensivövervakning med elektronisk kontroll för personer som dömts till fängelse. Det innebär att personer med strafftid upp till sex månader kan ansöka om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Utökad målgrupp för utsluss med intensivövervakning (fotboja)

Den 1 april 2005 infördes på försök utökad målgrupp för utsluss genom intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Förändringar år 2003

Utländska domar redovisas i statistiken

År 2003 genomfördes en systemomläggning och därmed ingick även utländska domar i redovisningen av personer intagna i anstalt.

Förändringar år 2000

Förändring av reglerna för permissioner

Den 1 september 2000 trädde nya regler för normalpermission i kraft vilket innebär att intagna från detta datum endast beviljas en permission per månad mot tidigare flera.

Förändringar år 1999

Nya påföljder införs

Den 1 januari 1999 infördes ett antal nya påföljder som påverkar möjligheten att jämföra antalet intagna i anstalt, fördelning på strafftidslängder och andelen ungdomar intagna i anstalt över tid.

Villkorlig frigivning efter två tredjedelar av tiden införs för alla

Den 1 januari 1999 fick samtliga intagna i anstalt möjlighet till villkorlig frigivning efter två tredjedelar av det utdömda fängelsestraffet. Tidigare hade de som dömts till fängelsestraff längre än två år givits möjligheten att frigives villkorligt efter halva strafftiden. Det innebär att tabell 510–513 är problematiska att jämföra över tid.

Förändringar år 1994

Försöksverksamhet med elektronisk övervakning (fotboja) införs

Från och med den 1 augusti 1994 inleddes en försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll i sex frivårdsmyndigheter. Den 1 januari 1997 utökades försöksverksamheten till hela landet. Samtidigt utökades möjligheten till intensivövervakning för de som dömts till två månaders fängelse till tre månader. Verksamheten med intensivövervakning permanentades år 1999.

Förändringar år 1992

Förändring av mätmetod påverkar jämförbarheten för frivård

Uppgifterna beträffande personer i frivård är fr.o.m. den 1 januari 1992 är inte helt jämförbara med tidigare år.

Förändringar år 1983

Påföljd böter som omvandlats till fängelse

År 1983 inkluderades bötesförvandlingar i redovisningen av fängelse.

Förändringar år 1980

Påföljd skyddstillsyn i kombination med fängelse

År 1980 inkluderades skyddstillsyn med fängelse i uppgifterna över dömda till fängelse.

Förändringar år 1973

Polisens nya datasystem för domstolsinformation införs År 1973 integrerades uppgiftsinsamlingen i rättsväsendets informationssystem (RI).

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarhet med andra produkter

Inom den officiella kriminalstatistiken finns viss möjlighet till jämförelser på övergripande nivåer mellan kriminalvårdsstatistiken och *statistiken över personer lagförda för brott*. Exempelvis används i stort sett samma redovisningsgrupper avseende kön och ålder samt att huvudbrottskatalog i kriminalvårdsstatistiken går att jämföra med statistiken över personer lagförda för brott.

Samanvändning med statistiken över personer lagförda för brott försvåras dock av att denna, när det gäller personer dömda i domstol, endast redovisar fällande domar i första instans (tingsrätt). Detta innebär att en person som har

dömts av tingsrätten, men frikänts i högre instans, redovisas som dömd i statistiken. Kriminalvårdsstatistiken omfattar däremot endast lagakraftvunna domar och därutöver även utländska domar som verkställs i Sverige.

Jämförelsen försvåras vidare av att tidpunkten för det fällande domslutet och datumet för inskrivning kan infalla under olika kalenderår. Därutöver kan flera domar ingå i en och samma verkställighet.

Jämförbarhet internationellt

Många svårigheter är förenade med jämförelser av kriminalvårdsstatistiken i ett internationellt perspektiv. Statistiken över kriminalvård i olika länder påverkas av olika faktorer så som brottslagstiftningen, påföljdssystemets utformning, anmälningsbenägenhet liksom av polisens insatser, resurser och prioriteringar och arbetet vid åklagare och domstolar. En gemensam standard för internationella jämförelser saknas för närvarande.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Den officiella kriminalvårdsstatistiken kan i viss utsträckning sammanvändas med den statistik som Kriminalvården tar fram och publicerar i rapporten *Kriminalvård och statistik (KOS)*. Det kan dock finnas skillnader i populationsavgränsningar, definitioner av brottskategorier, strafftider och åldersindelningar.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Den numeriska överensstämmelsen är allmänt god.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se lag (2001:99) och förordning (2001:100) om den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Brå är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som sker vid statistikframställningen, det innebär att Brå ansvarar för att behandlingen inte strider mot EU:s dataskyddsförordning eller svenska författningar om behandling av personuppgifter.

C Bevarande och gallring

Enligt 19 § 1 st lag (2001:99) om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgifterna till kriminalvårdsstatistiken kommer från Kriminalvården. Skyldigheten att lämna uppgifter till kriminalvårdsstatistiken regleras framförallt i lag (2001:99) och förordning (2001:100) om den officiella statistiken samt i lag

(2001:617) och förordning (2001:682) om behandling av personuppgifter inom Kriminalvården.

E EU-reglering och internationell rapportering

Kriminalvårdsstatistiken ingår i den europeiska statistiken som samlas in av Eurostat enligt en ESS-överenskommelse. Den europeiska statistiken regleras genom EU:s statistikförordning nr 223/2009.

F Historik

Den officiella kriminalvårdsstatistiken går tillbaka till år 1830. Viss historisk statistik kan laddas ned från Statistiska centralbyråns webbplats, www.scb.se.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Brottsförebyggande rådet
Kontaktinformation	Enheten för rättsstatistik
E-post	statistik@bra.se
Telefon	08-527 58 400